

La producció de programes de televisió

María Bestard Luciano
José Martínez Abadía

P08/93127/01340

Universitat Oberta
de Catalunya

www.uoc.edu

Índex

1. Els requisits de partida.....	5
1.1. Coneixement dels mitjans	6
2. L'anàlisi de la viabilitat del projecte audiovisual.....	8
3. Desglossament dels recursos.....	11
4. Gestió i contractació dels recursos humans i materials.....	15
5. La planificació.....	19
6. Elaboració del pressupost definitiu.....	21
7. La gestió i el control de la realització.....	24
8. El balanç final.....	27

1. Els requisits de partida

La producció d'un programa audiovisual és una feina complexa que requereix una acurada planificació perquè en cada una de les fases del procés productiu s'assoleixi el millor rendiment. En els mitjans audiovisuals s'interrelacionen elements similars als de qualsevol branca industrial: capital, mitjans i treball. El rendiment d'un producte es valora directament amb la consecució dels objectius buscats, el volum del capital invertit i la qualitat i adequació del programa al medi. Es conjugaran factors de qualitat, terminis i cost d'una manera similar al plantejament de producció de qualsevol empresa. En aquest sentit, no hi ha gaire diferència entre el negoci audiovisual i qualsevol altra activitat comercial.

Totes les produccions audiovisuals segueixen, necessàriament, un procés que passa per diferents etapes. Encara que aquestes fases no es poden unificar per a un ventall de productes tan variat com el que acull la indústria audiovisual, en tots els casos caldrà respondre a algunes preguntes com ara què és el que s'enregistrarà, qui haurà de ser present en cada moment, on es produirà l'enregistrament, quan tindrà lloc i com es realitzarà. Caldrà disposar de recursos econòmics per a emprendre el projecte i fins i tot tenir idees relatives a l'explotació comercial de la producció que facilitin el finançament. Sigui quin sigui la producció caldrà definir, analitzar, dissenyar, planificar, programar, finançar, executar i explotar.

De tot aquest procés se n'encarrega l'**equip de producció**, que adoptarà diverses modalitats estructurals i organitzatives segons la dimensió de l'empresa productora i les característiques específiques del programa. Sobre aquest equip recaurà la principal responsabilitat de **transformar el projecte en una obra audiovisual**, i per a això es necessita comptar amb competència professional i uns coneixements de partida que permetin assegurar l'abast dels objectius del projecte.

Els coneixements de partida

Es requereix competència en elements de caràcter molt diferent:

- **Creatius**, relacionats amb l'elecció de guions originals i amb les solucions de realització adoptats.
- De **direcció i gestió**, centrats en l'organització i programació de les necessitats que planteja l'obra.
- De **seguiment i gestió**, per a assegurar un perfecte compliment del pla de treball o per a introduir-hi les rectificacions oportunes.
- **Econòmics**, lligats al manteniment d'uns costos de producció que no sobrepassin les possibilitats de l'entitat promotora.

- **Tècnics**, per a triar les configuracions i formats idonis per a la consecució de les imatges i sons i per al manteniment de la qualitat.
- I fins i tot en aspectes relacionats amb el **mercat**, que afecten el coneixement dels desitjos del client i dels espectadors en el cas d'una obra per a televisió.

1.1. Coneixement dels mitjans

La producció és una activitat de síntesi que reclama un poderós esforç organitzatiu i un extens coneixement de tot l'univers audiovisual. Cal comptar, com a mínim, amb una sòlida **formació** en els següents àmbits:

- **Els processos de producció de vídeo i de televisió.** Fases tècniques necessàries per a la realització d'un programa de vídeo o de televisió; els formats de treball emprats i les seves diferents possibilitats operatives; les configuracions tècniques més usuals; els paràmetres de qualitat que aporta l'elecció d'un format de treball o un altre; les possibilitats que introdueix l'aplicació de noves tecnologies a la producció de programes; les característiques de professionalitat que han de tenir els diferents equips tècnics que intervenen en la producció de programes, etc.
- **Narrativa, llenguatge i expressivitat audiovisual.** Tan necessari com conèixer els processos tècnics de producció és tenir conceptes sòlids sobre llenguatge i expressivitat audiovisual per a aportar o discutir, si cal, les solucions de realització suggerides pel realitzador. És necessari tenir formació sobre narrativa per a avaluar l'estructura dramàtica i argumental d'un projecte, i també per a valorar els guions des de la seva fase de creació fins que es resolen definitivament en un guió tècnic.
- **La indústria del vídeo i de la televisió.** Cal conèixer les estructures industrials de producció dels diferents mitjans; les empreses del sector; les tipologies d'empreses audiovisuals; els models de televisió i la titularitat de les emissores, i també els organigrames, tipus de funcionament i les seves estructures funcionals i organitzatives. Serveis tècnics annexos a la producció. Empreses auxiliars. Importadors i subministradors d'equips.
- **Gestió econòmica i financera.** Les contínues relacions amb bancs i entitats financeres que es desprenen del finançament i execució dels projectes fan necessària tenir coneixements sobre funcionament dels serveis bancaris i gestió de recursos econòmics propis i aliens: préstecs, terminis, costos de finançament. Així mateix, es requereixen nocions fonamentades sobre legislació mercantil i financera i capacitat per a dissenyar pressupostos, plans de pagaments i per a elaborar memòries econòmiques.
- **Finançament de l'audiovisual.** Possibilitats d'obtenir finançament per a la producció de programes; fonts de finançament públiques i privades; acords de coproducció; pactes amb distribuïdors; acords amb cadenes de televisió; inversors privats; acords amb distribuïdores de vídeo; programes

europèus d'ajuda a la producció; ajuts públics a la producció; coproduccions amb Llatinoamèrica, etc.

- **La programació i l'audiència.** Tipologia de productes de vídeo i de televisió: informatius, entreteniment, formatius i culturals, infantils, publicitaris, retransmissions, etc. Funció comunicativa dels diferents productes. Conceptes i criteris de programació. L'audiència i la seva relació amb la programació. Sistemes de mesurament d'audiència...
- **Legislació sobre propietat intel·lectual.** Drets d'autoria i registre de la propietat intel·lectual. Obligacions amb els qui tenen els drets. Associacions sectorials gestores de drets d'autor. Termes de negociació...
- **Regulació de les condicions laborals.** Fórmules de contractació laboral més usuals en la indústria audiovisual. Contractes: clàusules, requisits, durada, tràmits de formalització, subvencions, exempcions, remuneració, documents. Normativa laboral existent i convenis col·lectius. Agents i representants d'actors, tècnics i creatius.
- **Tècniques de planificació.** Variables temporals, pressupostàries i de qualitat. Tècniques d'enginyeria de projectes: diagrames de Gant, el camí crític, programació i comptabilitat del projecte (PERT/COST). Programes informàtics de gestió de projectes. Programes informàtics d'ajuda a la producció.
- **Obligacions fiscals.** Gestió de les obligacions fiscals en una empresa audiovisual. Calendari d'actuacions fiscals. Fiscalitat de l'IRPF. Fiscalitat de l'IVA.
- **Sistemes de distribució i exhibició de programes audiovisuals.** Fórmules d'explotació comercial de programes i productes audiovisuals. Fires i mercats nacionals i internacionals. Distribució i exhibició: canals i agents, agents de vendes o distribuïdors, representants, xarxes oficials i xarxes alternatives. Amortització d'inversions en la producció audiovisual.
- **Accions de promoció i màrqueting.** Tècniques de màrqueting aplicades a l'explotació de programes audiovisuals. Instruments promocionals. Tècniques bàsiques de relacions públiques. Pla de mitjans. Estratègies i campanyes publicitàries. Majoristes d'espais publicitaris. Agències de publicitat.

2. L'anàlisi de la viabilitat del projecte audiovisual

A la variada tipologia de programes audiovisuals existent, li correspon una variada tipologia de projectes o propostes de programa en què es recull, de vegades sense excessiva concreció, la idea del programa, els seus objectius comunicatius, el públic a qui es dirigeix, l'horari d'emissió més recomanable, la seva estructura, les figures principals recomanades, etc., i que sovint pot ser suficient per a convèncer una entitat productora per començar a moure la maquinària de la producció.

No obstant això, un projecte ha de ser alguna cosa molt més detallada destinada no només a desenvolupar internament les diferents fases de la seva realització de cara a la seva posada en marxa executiva, sinó sobretot una cosa destinada a convèncer un "client" de les seves bondats.

Tant si es tracta d'un projecte intern, nascut des de la mateixa estructura de producció, o d'un projecte extern, dirigit a ser venut a una entitat productora, com més dades aportis la seva redacció, més facilitarà la presa de decisions dels responsables de l'entitat. Els projectes audiovisuals per naturalesa requereixen sempre l'ús d'una gran quantitat de recursos econòmics i les decisions per a la seva impulsió s'han de basar en una anàlisi profunda i exhaustiva de les seves possibilitats.

Un projecte que doni resposta als punts que exposem en l'"Estructura tipus de presentació" aporta prou informació perquè els responsables de l'entitat promotora disposin de dades que facilitin la seva presa de decisió. En qualsevol cas, normalment el projecte se sotmetrà a una avaluació integral en la qual es consideraran aspectes com si l'estructura dramàtica –en el cas de ficció– funciona, si les diverses parts que el componen i les seves solucions formals permeten l'aprovació de l'entitat productora, si la seva idea temàtica és adequada i coincident amb els interessos de l'empresa, si la intencionalitat comunicativa, la seva finalitat, el gènere o subgènere triat s'adapta als interessos i a la línia de l'empresa productora, etc. Tots aquests aspectes es valoraran i serviran per a rebutjar o acceptar el projecte. De vegades la resposta de l'entitat promotora pot ser positiva i fins i tot pot comprar els drets de producció del projecte per a la seva realització en un temps més o menys dilatat segons les seves expectatives de producció o pressupostàries.

Estructura tipus de presentació

Si prenem com a referència un projecte que adopta la forma d'una sèrie de programes destinats a una televisió i que a més inclou una mostra de programa en forma de capítol pilot, podria servir com a punt de partida una estructura de presentació semblant a la que es presenta a continuació:

a) Presentació general del projecte

- Justificació del projecte (elecció del tema, interès temàtic, relació amb el context sociocultural i mediàtic).
- Objectius comunicatius del programa.
- Públic a qui es dirigeix.
- Idioma (especialment en les comunitats bilingües).
- Durada de cada programa.
- Nombre de capítols.
- Sinopsi de cada un dels capítols.
- Horari d'emissió recomanat.
- Extensió temporal de producció de la sèrie completa
- Altres elements a ressaltar en la presentació (format de vídeo elegit, multicàmara i/o postproducció).
- Pressupost aproximat de realització de la sèrie.

b) Aspectes formals. Identitat corporativa de la sèrie

Format:

- Tipologia de les caretes de presentació.
- Disseny escenogràfic.
- Presència del presentador/a o presentadors/ores (indumentària, caracterització, aspecte).
- Qualitat fotogràfica, qualitat de la imatge (lluminositat, tipus d'il·luminació, elecció de les tonalitats, calidesa, fredor, contrast cromàtic).
- Relacions entre les diferents parts de cada programa i especificació formal d'aquestes.
- Músiques de sintonia.
- Relació existent entre treball en estudi i/o en localitzacions interiors i exteriors.
- Altres aspectes formals.

c) Presentació del capítol pilot

- Justificació del tema.
- Objectius comunicatius específics del capítol.
- Escaleta o guió tècnic del programa.
- Pla de producció.
- Pressupost total de la producció del capítol pilot detallat per partides.

No obstant això, quan l'entitat promotora valora positivament tots els punts exposats¹, es planteja la possibilitat d'efectuar una **valoració estimativa del cost de producció**. Encara que un projecte pot introduir dades pressupostàries que poden ser de gran ajuda a l'entitat promotora, normalment s'assigna el projecte a un director de producció propi o extern que en fa una valoració econòmica molt més ajustada a les disponibilitats i forma de treball de l'empresa. Normalment aquest pressupost serà la base de partida per tal que l'entitat promotora decideixi o rebutgi la posada en marxa definitiva del projecte un cop hagi acceptat que encaixa amb la seva modalitat d'emissió, estàndard de producció i sector d'audiència.

⁽¹⁾O exposa modificacions al projecte que són acceptades i resoltes pels seus actors.

Una vegada decidida la viabilitat del projecte, és molt habitual que comenci la recerca de finançament per a la seva producció. No és gaire normal en la nostra indústria que l'entitat promotora disposi de tot el capital necessari per a emprendre projectes d'envergadura. Per això és freqüent recórrer a **fonts de finançament extern**, acords amb distribuïdors, recerca de publicitat, patrocini i espònsors, modalitats de producció com el *barthering*, etc. S'han d'establir **plans de finançament** i decidir sobre el **mode de producció** del projecte, on normalment caben **tres modalitats**:

Fonts de finançament extern

Aquests poden ser: entitats bancàries, inversors privats, acords de coproducció, subvencions autonòmiques, estatals, europees, acords amb Llatinoamèrica.

- 1) **Producció pròpia o producció interna.** La producció es realitza íntegrament amb els recursos humans, tècnics i pressupostaris de la mateixa empresa.
- 2) **Coproduccions.** Es tracta d'un mode de producció en què l'empresa estableix, amb altres empreses, acords de coproducció en què cada una de les parts aporta un percentatge pactat del finançament i dels mitjans necessaris per a realitzar el programa. Els partícips es reparteixen els drets en exclusiva per als seus respectius territoris d'influència i pacten els percentatges de benefici segons les seves aportacions.
- 3) **Produccions associades.** És quan una empresa de televisió encarrega la realització i producció d'un programa a una empresa externa o aliena. La televisió té la titularitat jurídica i és propietària del programa. En aquest cas, l'empresa productora exerceix la producció executiva però la televisió nomena un productor delegat que defensa els seus interessos i controla la qualitat i el compliment dels continguts, dels mitjans i dels objectius pactats en el contracte inicial.

A efectes de programació, la producció pròpia o interna, la coproducció i l'associada es consideren **producció pròpia**. Aquest detall és important ja que les empreses de televisió solen estar obligades a emetre un determinat percentatge de produccions pròpies per les lleis d'aplicació als diferents països. En algunes legislacions s'aplica la consideració de producció pròpia amb un sentit més restrictiu, i es denomina com a tal aquells programes o sèries el cost de les quals suposa almenys l'ús de més del 50% de recursos propis.

3. Desglossament dels recursos

Una vegada aprovada la viabilitat del projecte i resolts la forma de finançament i el mode de producció, es comença a posar en marxa la maquinària de la producció seguint un ordre coherent amb l'establiment d'unes rutines que estandarditzen, en certa manera, les diferents modalitats de projectes audiovisuals que, com totes les activitats de naturalesa discontinua, comporten múltiples diferències.

En general, les activitats de disseny i planificació de la producció, abans del registre o enregistrament de les imatges i sons, són les més esteses en el temps total de producció del programa. Tots els esforços realitzats durant aquest temps de preparació van destinats a optimitzar els rendiments de tots els aspectes del programa: econòmics, expressius, temporals i comunicatius.

Segons la mida i abast del projecte es determina, en primer lloc, l'equip de producció, que pot adoptar formes molt simples o complexes, també relacionades amb la manera de producció triada. En les empreses de televisió, és freqüent l'existència d'un **productor executiu**, figura assimilable a l'empresari de qual-sevol altra activitat industrial i que en realitat seria el director de la cadena, que, per raons de tipus pràctic, delega en un **director general de producció** per exercir aquestes funcions. En els esglaons de producció immediatament inferiors se situa un **director de producció**, al qual se solen encomanar tots els programes d'una determinada àrea (informatius, esports, dramàtics, musicals, etc.) i al qual es considera **productor executiu d'àrea**.

Aquest responsable nomena un **cap de producció** per a cada programa de l'àrea, que exercirà les funcions de director de producció per a un determinat programa i que es coneix, normalment, amb el nom de **productor**. Segons la complexitat del projecte disposarà d'un primer **ajudant de producció**, d'un segon **ajudant de producció** i d'un o diversos **auxiliars de producció**, la funció dels quals és descarregar responsabilitats de gestió executiva i realitzar les activitats que consumeixen més temps relacionades amb la gestió dels recursos humans i materials de la producció.

El **productor executiu d'àrea** nomena un **director de programa** amb responsabilitat sobre els continguts i sense competència en tècnica i llenguatge audiovisual i un **realitzador**, que assumeix aquestes competències junt amb els seus ajudants (**primer i segon ajudants de realització**, i **regidor de plató** si calen). L'equip del programa es completa amb **guionistes**, **redactors** i **documentalistes** per a la confecció dels guions, **presentadors** i **actors**, i també amb algun **tècnic** fix assignat a la realització del programa.

La incorporació al programa dels diferents professionals que el produeixen s'estén en el temps de preparació segons les diferents fases de la producció. Així, és habitual que en primer lloc es configuri l'equip de producció juntament amb l'equip de direcció i el de realització, després els redactors, guionistes, documentalistes, escenògrafs, actors i presentadors, il·luminadors, càmeres, tècnics de so, etc., segons les necessitats de la producció, fins que s'arriba a la fase d'enregistrament, en la qual s'incorpora la quasi totalitat del personal.

Al començament de la preparació, és fonamental disposar d'un **guió definitiu** del programa. Aquest s'efectua paral·lelament al desenvolupament del projecte i comptant amb la intervenció del director del programa, dels guionistes, redactors i, sobretot, del realitzador, que és la persona encarregada de donar solucions audiovisuals concretes a les exigències del guió literari (si es tracta de ficció); és a dir, s'encarrega de la concreció en guió tècnic o en escaleta. La transformació de les idees del programa o del guió literari en guió tècnic és una tasca específica del realitzador. El llenguatge descriptiu d'un guió literari requereix una traducció a solucions audiovisuals que ha d'efectuar el professional que domina el llenguatge audiovisual i les regles expressives pròpies del mitjà, que coneix les disponibilitats humanes i tècniques, que sap exactament quins són les possibilitats i el marge de maniobra per a adoptar unes resolucions o unes altres i, sobretot, que té clares les limitacions de tipus pressupostari que afecten la seva producció. El realitzador és el protagonista d'aquesta transformació, amb el suport dels seus ajudants, i amb la contínua col·laboració del productor, que vetlla pel manteniment de terminis, costos i qualitat del producte.

Després d'aquesta fase, en els programes de televisió amb intervencions en directe disposar d'un bon guió o d'una bona escaleta és la principal base de partida del procés de producció. Ha de constituir una base sòlida, adequada al públic al qual es dirigeix, amb la durada requerida per a l'espai de programació a què es destina, expressat tal com recullen els estàndards de presentació, i ha d'aportar dades precises perquè tots els membres de l'equip la interpretin, la reproduïxin i la realitzin.

El guió o l'escaleta es convertirà en una eina imprescindible per als diferents equips que intervenen en la producció audiovisual. De la seva atenta lectura s'extrauran algunes de les conclusions més evidents perquè l'equip de producció proveeixi les necessitats humanes i materials necessàries per a la seva realització. Els escenògrafs determinaran una posada en escena d'acord amb l'atmosfera recollida en aquest document guia, els tècnics de so, els càmeres, els il·luminadors, els actors, els presentadors, etc., obtindran dades concloents per efectuar les seves diferents comeses.

A continuació, l'equip de producció inventariarà, amb el màxim detall, les necessitats de personal, mobiliari, accessoris, vestuari, localitzacions, etc. que es desprendran de la lectura atenta del guió o escaleta dividit en parts significatives per a la seva execució. Per a això se sol procedir al **marcatge** del guió o

escaleta que, si es fa manualment, consisteix a subratllar amb diferents colors els ítems que puguin ser agrupats en una mateixa categoria. Aquest marcatge, que es realitza amb recursos informàtics en forma de bases de dades o programes específics d'ajuda a la producció, és una operació prèvia a la confecció de **fulls de desglossament**, en els quals s'agrupen les necessitats per localització o decorat.

Llistes de necessitats

A partir dels fulls de desglossament s'efectuen les llistes de necessitats. Les més freqüents són les que segueixen:

- 1) **Llista de personatges.** Es consigna el nombre exacte de personatges que intervenen, el moment de la seva aparició, el lloc o localització, el temps, el vestuari, el sexe, condició i característiques rellevants dels personatges.
Aquesta llista se sol complementar amb una **llista general de vestuari**, que recull la relació de presentadors o d'actors protagonistes –principals i secundaris– en relació amb els vestits utilitzats en el programa i altres característiques referides al tipus de vestit. També s'inclou una **llista de talles de presentadors o d'actors**, que recull les dades relatives a les talles de tots els personatges, cosa que facilita sobre manera la provisió de tot el vestuari.
- 2) **Llista de decorats.** Recull els decorats que s'hauran de muntar al plató. Atesa l'extrema carestia associada a la construcció de decorats, aquesta llista és molt estudiada per l'equip de producció per a encarregar els decorats justos que es necessiten, i també per a delimitar les necessitats exactes de construcció de cada un dels decorats i evitar construir-ne parts que, si no se'n justifica l'aparició en pantalla, permeten estalviar molt.
- 3) **Llista de localitzacions.** S'agrupen aquí els escenaris que no es construeixen en plató, és a dir, els interiors i exteriors naturals que normalment cal ambientar i decorar per a aconseguir l'escenari adequat a les exigències del programa.
- 4) **Llista d'escenografia.** Agrupació de les necessitats de mobiliari i atrezzo que és particularment important quan s'intenta recrear, per exemple, una època passada. Es posa l'accent sobre els elements que constitueixen el decorat.
- 5) **Llista de so.** Responsabilitat de l'encarregat de so, que ha de consignar les necessitats d'accessoris específics per a la captació del so en determinades seqüències, i també la diferenciació entre so directe o de referència.
- 6) **Llista de material d'arxiu.** Quan es requereix material d'arxiu (visual o sonor), cal expressar tota la informació que en faciliti la consecució o que n'identifiqui amb exactitud la procedència, la durada, suport, estat de conservació, any, imatges i/o sons que conté, etc.
- 7) **Llista d'il·luminació.** El cap d'il·luminació hi ha de recollir tot allò que sigui necessari –equips i accessoris d'il·luminació– per al moment de l'enregistrament de cada seqüència.
- 8) **Llista d'efectes especials.** Els efectes especials són executats per especialistes i la seva utilització està reglamentada quan hi ha públic present al plató. En aquesta llista se'n recull la necessitat, i també totes les dades que en facilitin la realització i la consecució.

En l'enumeració de llistes de desglossament es pot apreciar que moltes de les necessitats es desprenen directament de la lectura atenta del guió o escaleta, mentre que en la decisió sobre altres necessitats intervenen professionals amb comeses específiques en la producció, com ara escenògrafs, tècnics d'imatge i de so, il·luminadors, etc. El desglossament és una tasca en la qual l'equip de producció ha de comptar amb la col·laboració dels responsables dels departaments encarregats dels diferents elements artístics i tècnics. La producció ha de lliurar a cada un d'aquests responsables un desglossament inicial junt amb un guió complet, i cada un d'ells hi ha de fer les seves aportacions. En suc-

cessives reunions preparatòries es definiran amb precisió les necessitats reals de la producció, coordinant les aportacions de cada responsable i conciliant aquelles que puguin contenir elements contradictoris.

El desglossament final permetrà saber quines són les necessitats parcials –per blocs o seqüències– i les necessitats totals, amb la qual cosa serà més fàcil decidir si és més convenient contractar un servei o equipament, llogar-lo o comprar-lo en funció de les seves necessitats d'ús. També ens facilitarà l'assignació de les partides pressupostàries, que no es podran tancar perquè encara ens faltaran dades econòmiques relacionades, per exemple, amb les despeses de postproducció, drets, despeses d'enregistrament, etc.

Del desglossament total es desprendran també dades molt importants com les necessitats de contractació de tot tipus de personal i fins i tot sobre el grau de capacitació tècnica d'aquells que han d'intervenir en els diferents equips de treball.

4. Gestió i contractació dels recursos humans i materials

Un cop es disposa de les llistes obtingudes de l'operació de desglossament i identificació de les necessitats humanes i materials, comença una nova fase en què s'han de prendre decisions sobre opcions concretes per a la resolució del programa. Cal concretar quines persones de l'equip artístic o tècnic i quins materials o equipaments s'han de contractar. Cal enllestir converses, negociar possibles ofertes, contrastar els caixets del personal artístic, decidir sobre la conveniència de la compra o lloguer de determinats equips. Contractar, en suma, que significa decidir i, sovint, adaptar els desitjos de l'equip de producció a les disponibilitats que marca el mercat i/o a les limitacions o possibilitats pressupostàries del nostre projecte.

Les estructures de producció audiovisuals presenten uniformitat escassa respecte a les seves mides, infraestructures, tecnologies i mètodes de treball. La màxima estabilitat es troba en les plantilles fixes d'empreses televisives i de productores de vídeo, però fins i tot en aquestes estructures de producció ens trobem amb una modalitat diferenciada de contractació del seu personal. A més, l'essència discontinua de les activitats de producció audiovisual fa exigible, en la majoria de projectes, recórrer a personal tècnic i artístic extern i a contractar tot tipus de recursos materials i equipament tècnic a altres empreses.

En qualsevol producció pot ser necessari contractar amb els autors del projecte o del guió, negociar obres preexistents, contractar personal de direcció o de producció, equip tècnic, compositors musicals, sales de postproducció, empreses de sonorització, etc.

La producció audiovisual recorre a tot tipus de **modalitats de contractació**² i és l'equip de producció qui s'ha d'encarregar de supervisar-la. Per això, ha de conèixer amb precisió les modalitats de contractació i les lleis generals i particulars que afecten el seu àmbit de treball. Per a aconseguir un bon final per al projecte, val la pena que conegui i respecti les normatives, convenis i fins i tot els usos i costums del personal i de les empreses que intervenen en aquesta activitat.

⁽²⁾Regulades per les lleis marc de cada país.

La relació contractual està molt lligada al tema dels **drets**, és a dir, la cessió al productor dels drets corresponents a la contribució dels autors que permeten la realització i l'explotació del producte. Sobre aquest tema hi ha una àmplia legislació relacionada amb la **propietat intel·lectual** que és necessari respectar per a no crear conflictes ulteriors que podrien arribar fins i tot a paralitzar la comercialització i l'exhibició del nostre programa.

Tant l'autor del guió o de l'obra literària de referència, el compositor de la música emprada, l'autor de la lletra de les cançons, l'orquestra que interpreta la partitura, els drets d'emissió per a televisió, els actors protagonistes, el realitzador, el productor, com els tècnics més significatius, entre d'altres, tenen determinats drets sobre l'obra audiovisual que caldrà delimitar i negociar. Aquestes responsabilitats recauen sobre l'equip de producció.

La lectura atenta del guió o escaleta i les llistes de desglossament permeten deduir els perfils professionals del personal tècnic i seleccionar-los dins les estructures de la mateixa empresa o, com és molt freqüent en el món audiovisual, recorrent a la seva contractació exterior. En aquest cas s'hauran d'establir les condicions de la seva contractació, les modalitats de pagament, les dates a partir de les quals es requereix la seva col·laboració, les clàusules addicionals que protegeixin la producció d'una prolongació del contracte si alguna contingència ho fes necessari, etc.

La contractació del personal artístic segueix, generalment, un altre camí. En principi se sol negociar amb els seus agents o representants. Hi ha agències especialitzades, guies que inclouen fotografies i detalls sobre actors, i agències o directors de càsting³ que s'ocupen de buscar les persones adequades a cada paper.

⁽³⁾Directors de repartiment.

Per a triar un presentador o un actor es recorre sovint (encara que no és habitual en els primers papers) a fer **proves de càsting**, a les quals es presenten diversos actors per a obtenir un determinat paper.

Encara que la selecció final dels actors sol correspondre al director del programa, la producció ha d'organitzar les proves de càsting. L'habitual és que els presentadors o actors que s'hi presenten efectuïn una presentació lliure per a valorar-ne la facilitat, dicció i reaccions espontànies, i pel que fa als actors, que facin diferents interpretacions d'un text memoritzat.

Finalment, l'equip de producció s'encarrega de formalitzar els contractes amb els presentadors i actors, que recullen les clàusules específiques per a cadascú i aclareixen el tema dels drets.

Són moltes les empreses proveïdores de tot tipus de material i de serveis amb què és necessari entaular negociacions que en regulin l'aportació concreta a l'obra audiovisual. S'han de negociar amb totes elles les condicions de contractació dels seus serveis, una vegada estudiades les seves propostes, després de la sol·licitud d'ofertes habitual a diferents empreses i després de triar la que més s'adequa a les característiques de la nostra producció.

La construcció dels decorats

Una menció especial requereix la construcció dels decorats necessaris per a la realització del programa. En principi, l'obra es pot posar en escena en decorats construïts per a aquesta finalitat o en llocs exteriors o interiors que ja existeixen (localitzacions). Els realitzadors solen preferir els decorats per diferents raons: les càmeres s'hi poden ubicar

i els personatges s'hi poden desplaçar amb més llibertat ja que es tracta d'un disseny específic que facilita la il·luminació i que permet una total coherència. Les localitzacions, al contrari, existeixen tal com són i al màxim que es pot aspirar és a una decoració i adaptació de les seves característiques físiques.

En cas que el programa requereixi **efectes especials**, és habitual recórrer a empreses especialitzades que s'encarreguen de la seva realització i amb les quals s'hauran d'establir les condicions exactes del seu treball, i també la possible necessitat de reforçar les mesures de seguretat. Normalment, aquest tipus d'efectes solen ser molt costosos per al pressupost i el seu ús s'ha d'estudiar amb deteniment.

És difícil trobar empreses productores que disposin de tots els recursos tècnics necessari per a emprendre una obra d'una certa complexitat tècnica. Per això, és molt freqüent llogar determinats equips tècnics per a la fase d'enregistrament⁴. La tendència creixent a l'especialització fa que es contractin espais, equipaments i tècnics de postproducció d'imatge, i també laboratoris especialitzats en sonorització que alliberen les empreses productores de dotar-se d'unes infraestructures que en poden llastrar l'eficàcia productiva i el rendiment empresarial. En aquests casos, caldrà negociar les condicions d'ús de les seves instal·lacions o equips i reflectir-ho en un contracte.

⁽⁴⁾ Il·luminació, maquinària i grues, accessoris de càmera, càmeres motoritzades, etc.

L'estat actual de la indústria audiovisual i de la tècnica facilita la supervivència d'estructures de producció que recorren majoritàriament a la contractació de tot tipus de recursos (humans i materials) al costat d'estructures de producció pràcticament autosuficients.

La resolució de la **logística** associada a la realització de certs programes és una de les funcions que corresponen a l'equip de producció. Aquest terme fa referència al transport d'equips, l'allotjament i la manutenció de persones i equips i a l'emmagatzemament de materials especialment quan es produeixen desplaçaments motivats per la producció del programa.

Com que en la producció audiovisual s'arrisquen molts diners, intervé un gran nombre de persones i de material i durant el seu procés es poden presentar tot tipus de problemes, és inevitable recórrer a la contractació **d'assegurances** amb què pal·liar, tant com sigui possible, les contingències que puguin afectar l'execució dels projectes.

Assegurances més habituals

Les assegurances més habituals són les **d'accidents**, que milloren les prestacions que dona la Seguretat Social i altres assegurances obligatòries que hi pugui haver, **assegurances de vida**, que exigeixen algunes figures importants, les **assegurances de reposició de materials**, que cobreixen la pèrdua, ruptura o desperfectes que pugui sofrir el material o equip en el rodatge, i les **assegurances de bona fi**, que garanteixen el final del programa passi el que passi.

La preparació d'un programa audiovisual fa necessària la gestió i obtenció d'un elevat nombre de **permisos i autoritzacions** de persones i entitats que tenen els drets de la propietat o dels seus administradors. Aquestes autoritzacions han de quedar reflectides **per escrit**, en forma de contracte o simplement com una autorització signada pel responsable.

5. La planificació

A partir del desglossamen⁵t i una vegada ja s'ha decidit sobre decorats i localitzacions, comencen les gestions per a elaborar el **pla de treball**, que reflecteix la programació de totes les activitats que comporta la realització d'un programa. No obstant això, per a arribar a disposar d'aquesta planificació, s'ha de passar per diferents fases.

⁽⁵⁾Vegeu la unitat 3.

La planificació d'una producció implica, per a optimitzar els rendiments que intervenen en la seva realització, ordenar les activitats pròpies de la preparació dels escenaris perquè compleixin la seva comesa en la data oportuna, gestionar els subministraments de materials i equips de manera escalonada per a disposar-ne quan es necessitin, contractar i incorporar gradualment en les seves respectives responsabilitats els professionals tècnics, documentalistes, presentadors, periodistes i artistes, efectuar un pla d'enregistrament o de registre en la modalitat que s'adeqüi més a la nostra producció⁶, organitzar un pla de postproducció per a procedir (si la modalitat triada no és el rigorós directe) al muntatge del programa, i un pla de sonorització o doblatge, si cal. Tot això implica un esforç d'organització que està afectat pel compliment del triple objectiu del projecte: complir amb els requisits de qualitat, en un temps predefinit, i amb un pressupost que no es pot sobrepassar.

⁽⁶⁾Directe, enregistrament per blocs, treball de vídeo amb una sola càmera, a la manera cinematogràfica, etc.

És lògic que un procés tan complex com pot ser la resolució d'un programa de televisió o de vídeo es planifiqui amb una tècnica que podríem denominar de **graus d'aproximació**, és a dir, per acostaments progressius a la seva resolució. S'han d'esbossar el calendari real de treball, les necessitats de preparació, de viatges, els recursos emprats en cada localització, etc., i a partir d'aquests esborranys es pot afrontar amb més seguretat l'ordenació i disseny de la producció.

En funció dels recursos emprats, del pressupost del nostre projecte, del format de treball, etc., el director del programa –junt amb el realitzador i el productor– ha d'arribar a un acord previ sobre el **temps útil** diari d'enregistrament, que es refereix a tot el material gravat que és susceptible de ser editat i que es contraposa a **temps brut**, que correspon al total gravat incloent-hi les cues de les preses, les repetides, les rebutjades, les fallides, etc. Aquests dos conceptes estan associats a la **rendibilitat de la producció**, que és una convenció establerta entre el productor i el director o realitzador, que n'han de fixar la mitjana. Les diferències poden arribar a ser molt importants en els programes de vídeo amb una única càmera⁷ respecte als programes de televisió, en els quals aquesta relació s'establirà entre el temps brut d'enregistrament de cada bloc i el seu temps útil. En les retransmissions en directe s'arriba a la màxima rendibilitat de producció ja que temps brut i temps útil són gairebé coincidents.

⁽⁷⁾A la manera cinematogràfica, associats a una relació més baixa.

La tasca de redacció dels diferents **plans de treball** és una de les principals responsabilitats de l'equip de producció i una de les tasques que afecta més el compliment dels objectius del projecte. Els poden afectar tants factors i intervenen tantes variables en la seva redacció que normalment aquesta tasca experimenta un complicat procés de gestació fins que arriben a ser definitius. En aquest procés intervenen molts professionals i s'empren tècniques extremes de l'enginyeria de projectes i programes informàtics que faciliten els canvis i l'anàlisi de les relacions entre les activitats. Molts d'aquests programes permeten la confecció de diagrames de Gant (útils per a establir l'ordre i durada de les activitats i per a veure quines poden donar-se alhora), estudis propis del camí crític que ens donen el termini màxim d'acabament de cada activitat, gràfics que ens descriuen com s'ha de desenvolupar el procés i que indiquen els marges temporals de cada activitat i com s'influeixen mútuament, etc.

Convé remarcar que la representació gràfica temporal de tots els plans de treball fan la impressió d'una enorme organització, però la seva forma no ha d'ocultar el fons. El pla de treball és, en forma gràfica, el **projecte del procés de producció** en forma escrita. De la seva qualitat depèn la consecució dels objectius del projecte.

En el procés de disseny del pla de treball planeja contínuament la necessitat de cenyir-se estrictament al pressupost disponible, i també al compliment dels terminis de presentació de **productes intermedis** –si així s'ha pactat amb el client– o finals, és a dir, adaptació als terminis previstos de realització i acabament mantenint els criteris de qualitat o compliment d'objectius comunicatius compromesos en l'origen del projecte.

Una vegada aprovat, el pla de treball es converteix en el document guia del procés de producció a partir del qual s'elaboren tots els documents propis de la fase d'execució (convocatòries, fulls de càmera, organització de la postproducció si es necessita, etc.).

6. Elaboració del pressupost definitiu

L'elaboració del pressupost tanca definitivament l'etapa de preproducció en la gestió del projecte audiovisual. Es tracta d'un treball ardu i fonamental per a complir un dels requisits principals de tot programa: el compliment del cost i la seva adequació al capital econòmic disponible, tant si s'ha obtingut un finançament previ com per a no sobrepassar les despeses estimades de producció si es treballa per encàrrec i mitjançant un contracte establert amb un determinat client.

El pla de treball és el punt de partida fonamental per a elaborar el pressupost a partir de l'estudi de la llista de necessitats humanes, materials i logístiques que es recullen en aquest document. En general, si el projecte s'ha desenvolupat segons el que s'havia previst, el més normal és que hi hagi una gran correspondència, almenys en les quantitats finals, entre l'estudi econòmic efectuat en l'etapa de valoració de la viabilitat econòmica del projecte –o en la presentació de l'oferta al client– i el pressupost obtingut a partir de l'anàlisi del pla de treball. És fàcil d'imaginar que si la suma econòmica ha variat substancialment sense que s'hagin produït ampliacions o reduccions respecte al projecte original, significa que el treball de planificació no s'ha portat en la forma adequada i s'haurà de modificar en un sentit o un altre.

La tasca de valoració pressupostària exigeix, per part de la producció, un coneixement profund i actualitzat de les **ofertes i preus de mercat** de la indústria audiovisual i de les empreses auxiliars que amb ella es relacionen. En aquesta feina hi compta molt l'experiència personal dels productors, la seva agenda i els seus contactes, la ponderació de les relacions establertes en altres projectes amb determinades empreses proveïdores i amb professionals tècnics o de qualsevol altra índole, les relacions personals, la capacitat per a convèncer i fer compatibles els plantejaments econòmics de les dues parts, la capacitat de negociació dels terminis de pagament pels productes o serveis prestats, la disposició de catàlegs i bases de dades actualitzats, etc.

És habitual la pràctica de sol·licitar ofertes a diferents proveïdors per a cobrir tot tipus de necessitats humanes, materials i logístiques i sovint val la pena sol·licitar dos o tres pressuposts per a disposar de més elements de judici a l'hora de seleccionar l'oferta més adequada, que no sempre s'ha de correspondre exclusivament amb la més avantatjosa en termes econòmics. Condicionants com la qualitat, l'experiència prèvia, les relacions anteriors i el grau de satisfacció assolit, la seguretat, la confiança, el currículum empresarial i personal, etc. a vegades són més definitius que el preu per a inclinar la decisió en un costat o un altre.

A mesura que l'equip de producció va disposant de les dades que li permetran fer el pressupost, s'han de relacionar en partides pressupostàries estructurades en diferents agrupacions que obliguen a dissenyar un determinat **model pressupostari**. Hi ha diferents models disponibles, a vegades motivats per la dimensió econòmica del projecte, per la quantitat de variables que l'integrin, o per la tipologia d'empresa en què s'aplica. No requereix el mateix model pressupostari una producció efectuada per una entitat independent (que ha de llogar molts mitjans ja que no es tracta d'una estructura estable de producció) que un projecte intern d'una empresa de televisió, on caldrà consignar clarament l'amortització dels equips propis i la delimitació de despeses fixes que li correspon a cada un dels diferents projectes que l'empresa pot portar endavant a un mateix temps. Per a qualsevol empresa és prioritària la clara demarcació de conceptes del pressupost, ja que si no s'ha fet així, els diferents departaments que la formen poden interpretar de manera diferent certes partides pressupostàries o conceptes de despesa.

Per acabar aquest apartat, s'exposa un model d'estructuració del pressupost d'una obra audiovisual proposat per un dels programes de disseny, control i gestió de la producció creat a Espanya. Es tracta del programa **Produsoft**, l'autor del qual, Antonio Guerra, proposa i desenvolupa amb molta més extensió un model d'estructuració del pressupost d'un audiovisual. Un dels mèrits principals d'aquest programa és que integra i unifica en un sol model pressupostari les necessitats pressupostàries de les obres de cinema, vídeo i televisió.

Model pressupostari de Produsoft

En síntesi, el model pressupostari d'Antonio Guerra recull les partides pressupostàries en els següents 12 grups i subgrups:

- 1) **Guió. Músiques. Compra programes/pel·lícules/drets.** Guió; músiques; Compra programes/pel·lícules i drets.
- 2) **Personal artístic.** Actors protagonistes. Presentador / locutor TV; Actors secundaris; Petites parts; Figuració (extres d'ambient); Especialistes risc/dificultat; Coreògraf / ballarins / cantants / orquestra en escena; Professors / cantants gravar *play back*; Professors / cantants gravar cançons / músiques fons; Dobladors de diàlegs; Dobladors d'efectes sonors; Hores extraordinàries: personal artístic.
- 3) **Personal tècnic.** Direcció; Producció; Fotografia. Enregistrament; Decoradors. Personal que construeix/munta escenari; Sastreteria; Maquilladors. Caracteritzadors; Perruquers; Tècnics rodatge efectes especials; Assistents/conductors semovents: animals/vehicles; Tècnics de so rodatge/enregistrament; Elèctrics. Maquinistes; Conductors vehicles; Personal complementari; Segona unitat de rodatge; Muntadors. Editors. Grafistes; Hores extraordinàries: personal tècnic.
- 4) **Construcció decorat. Muntatge infraestructures de rodatge.** Construcció de decorats; Fabricació de maquetes/models; Lloguer d'estudis per a muntatge/ muntatge; Lloguer/ Permís d'escenari natural per a muntatge; Muntatge il·luminació; Muntatge videofreqüència; Muntatge audiofreqüència; Muntatge equipaments complementaris i maquinària; Desplegament unitats mòbils/ enllaços de televisió; Dotació infraestructures de rodatge.
- 5) **Ambientació: decoració/atrezzo/animals/vestuari/robòtica.** Decoració; Atrezzo; Menjars en escena; Jardineria; Semovents/animals/vehicles; Vestuari; Maquillatge/caracterització/perruqueria; Robòtica: personatges no humans amb moviment; Material d'efectes especials.

- 6) **Despeses de rodatge/enregistrament.** Lloguer d'estudis per a rodatge/enregistrament; Lloguer/permís d'escenari natural per a rodatge; Despeses diverses rodatge/enregistrament.
- 7) **Equips i maquinària de rodatge/enregistrament.** Equips de cinema; Equips autònoms enregistrament vídeo / unitats mòbils; Accessoris per a càmeres; Equips per a presa de so i *play back*; Material / equips d'il·luminació; Equips complementaris per a rodatge/enregistrament; Maquinària de rodatge/enregistrament; Enllaços de televisió.
- 8) **Viatges / dietes / transports en preparació rodatge / enregistrament.** Localitzacions; Viatges rodatge; Dietes rodatge; Hotels, menjars. *Catering* en rodatge; Transports.
- 9) **Postproducció: muntatge/edició/sonorització.** Estudis muntatge de cinema; estudis edició de vídeo; Estudis de sonorització. Enregistrament *play back*.
- 10) **Material verge i laboratoris.** Negatius; Positius; Revelatge i tiratge de còpies; Treballs de laboratori; Cintes de vídeo. Magnètics, suports diversos.
- 11) **Despeses generals. Assegurances i impostos.** Despeses generals empresa productora; Assegurances; Impostos i timbres.
- 12) **Despeses d'explotació, comercials i financeres.** Explotació: tràiler / CRI / còpies exhibició-emissió; Publicitat; Despeses financeres.

Una vegada consignats tots els conceptes que integren el pressupost, els responsables de l'empresa (generalment el productor executiu) l'han d'aprovar o modificar i finalment es **tanca**. A partir d'aquell moment, l'equip de producció disposa de tota la documentació que li permetrà realitzar totes les gestions executives del procés de producció audiovisual: formalitzar contractes amb persones i proveïdors, llogar recursos, efectuar compres, reservar materials, viatjar, etc. En definitiva, començar l'enregistrament i garantir-ne la continuïtat en totes les seves fases.

7. La gestió i el control de la realització

Des que es pren la decisió de posar en marxa el projecte audiovisual, després d'haver-ne aprovat la viabilitat i d'aconseguir-ne el finançament, l'equip de producció alterna les activitats pròpies de la preproducció amb algunes operacions de caràcter "executiu" com la contractació gradual de diferents professionals dels equips tècnics, periodístics, artístics, assessors, col·laboradors, etc.

Tot i que totes aquestes activitats han de ser gestionades gairebé des del començament del projecte, en la fase més propera a l'enregistrament s'incrementen les tasques de gestió executiva de la producció i en la fase d'enregistrament presenten la màxima activitat. En aquest moment ja s'han incorporat tots els components dels equips que intervenen i quan es produeix el desplegament més gran de mitjans tècnics i materials que se sumen a la resolució de les necessitats logístiques.

L'eficàcia d'una bona planificació es comprovarà en aquest període. Qualsevol error per una falta de previsió tindrà, en aquesta fase, conseqüències que poden arribar a ser catastròfiques per a la bona fi del programa. En aquest moment s'apreciarà la capacitat d'organització de l'equip de producció i la seva capacitat de gestió. S'hauran d'organitzar grups de treball, assignar funcions concretes als diferents departaments responsables, seguir i controlar l'execució de les tasques i mantenir les bones relacions entre tots els participants.

El pla de treball és el document que serveix de referència general per a la planificació del registre i de l'acabament del programa. No obstant això, el pla de treball d'una producció de certa entitat es recolza en multitud de documents, alguns dels quals, com hem anticipat, comencen a ser útils en l'etapa de preparació⁸. En la fase d'enregistrament els diferents equips de treball disposen de documents parcials que concreten amb exactitud la seva parcel·la de responsabilitat.

⁽⁸⁾La construcció de decorats, la formalització de contractes de persones i amb proveïdors, etc.

Els diferents equips arribaran a l'estudi o localització, seguint les **cites** o **convocatòries** emeses per l'equip de producció i/o per l'ajudant de realització. Tots els equips⁹ que intervenen en el programa estaran preparats a l'hora exacta marcada en l'ordre de treball diària.

⁽⁹⁾Direcció, artístic, tècnic, interpretació, etc.

A mesura que avança el treball diari, l'equip de producció ha d'atendre la preparació del dia següent. Normalment, sempre queda algun membre al lloc de registre per a solucionar qualsevol contingència sorgida durant l'enregistrament.

Quan es treballa en una estructura de producció de televisió realitzant, per exemple, un programa setmanal, s'han d'estructurar i planificar l'ús dels platós perquè l'habitual és que un mateix estudi serveixi per a enregistrar diversos programes diferents de la setmana.

Cada programa seriat de televisió que es munta amb una determinada periodicitat requereix un temps de preparació de l'estudi, assajos, registre i desmuntatge que constitueix un **cicle** i que es mesura en hores. **L'escaleta d'activitats del plató** recull tot el conjunt estructurat de programes que es produeixen en aquest espai setmanalment o mensualment. Per a cada programa s'ha de muntar el nou decorat, la il·luminació, el cablatge de vídeo, àudio i equips auxiliars, l'atrezzo i l'ambientació, cal ajustar la il·luminació i situar les càmeres, micròfons, altaveus, fer els assajos, efectuar el registre en directe o per blocs i, finalment, desmuntar els elements tècnics i de decoració d'una manera ordenada.

Tant productor com realitzador han de planificar al detall les seves tasques. S'han de comunicar amb el personal responsable perquè tot estigui a punt d'acord amb el pla de treball, i han de comunicar amb exactitud el seu pla a tots els equips que integren el programa.

Normes de seguretat i higiene

L'equip de producció ha d'assegurar el manteniment de les **normes de seguretat i higiene** en el treball que, si no es compleixen, poden afectar molt negativament el procés de producció i entorpir el desenvolupament correcte de l'obra. Sovint es recorre a la contractació d'empreses privades de seguretat per a protegir la integritat dels equips humans i materials.

Durant les fases d'enregistrament i acabament, cal controlar els **costos de la producció** per a contrastar la correspondència entre les previsions pressupostàries i els costos reals. Cal identificar les desviacions respecte als marges establerts, controlar l'aplicació del pla de pagaments i determinar les causes de les possibles desviacions per a solucionar-les.

Després de l'enregistrament, la funció de la producció és ocupar-se del compliment dels terminis d'acabament del programa. Controla el lloguer i el temps d'ús de les sales d'edició i postproducció. Assegura el treball de sonorització i de doblatge del programa. S'encarrega d'assegurar el producte acabat.

Durant aquesta fase, el productor comença a tancar comptes amb el departament d'administració. Comprova els resultats i l'encert o desencert en la seva tasca respecte al termini de lliurament, ajust al pressupost i qualitat del programa final.

Amb l'obtenció del **màster** final ja només falta la realització de duplicats, el lliurament del producte a la productora, al client o, en el cas d'un producte televisiu, la seva transmissió per antena. De vegades, la producció s'encarrega també de comercialitzar el producte i d'introduir-lo al mercat de la distribució de vídeo i de televisió.

Normes PPD

Val la pena referir-nos a la necessitat de complir les normes PPD (preparat per a difusió). Es tracta de certs requisits de tipus tècnic (durada de barres de color; espai en negre que precedeix al començament del programa; nivells d'àudio i vídeo; etc.) que les televisions exigeixen als programes que seran emesos amb la finalitat de simplificar-ne la projecció amb unes condicions estàndard de qualitat tècnica. L'exigència de compliment d'aquestes normes tècniques en el muntatge, postproducció i sonorització dels programes és competència de l'equip de producció.

8. El balanç final

El lliurament del producte al client o l'emissió del programa de televisió en directe dóna per finalitzat el procés de producció del programa de vídeo o televisió. És possible, i generalment aconsellable, que en fases intermèdies de la realització el client hagi pogut donar la seva aprovació a la manera en la qual el procés es desenvolupa. Per a la producció, el compliment d'aquests compromisos és una garantia de satisfacció dels objectius finals.

És molt important la **presentació del producte acabat al client**. S'ha de posar especial atenció a garantir que el programa pugui ser valorat tal com s'ha realitzat, en les millors condicions d'imatge i so possibles. No convé mai presentar el programa en còpies realitzades en formats de qualitat inferior, ni en sales on no s'hagi comprovat prèviament el funcionament correcte dels seus equips tècnics. La primera impressió és definitiva en la valoració de qualsevol producte i per a això convé extremar les precaucions i el control de la situació perquè el programa sigui apreciat tal com és.

És molt possible que quedin serrells pendents: deutes a satisfer en terminis més o menys extensos, desmuntatge de decorats, devolució de materials i, de manera especial, agraïments i cura de les relacions públiques a què no sempre s'atorga l'atenció que mereixen.

S'ha d'efectuar un balanç final de tot el procés que consisteix en una valoració del compliment del triple objectiu del projecte. S'ha de reflexionar sobre el grau d'abast dels objectius comunicatius del programa, de la qualitat obtinguda en relació amb els resultats previstos. Cal valorar el compliment dels terminis temporals tant en la presentació de productes intermedis com del producte acabat. S'ha de tancar el pressupost definitivament i contrastar-ne l'adequació al pressupost previst.

Virtut del balanç final

El balanç final permet descobrir els punts febles que han sorgit durant l'execució del projecte la detecció dels quals és decisiva per a reforçar projectes futurs. Facilita el coneixement i la valoració dels professionals, tècnics, artistes, presentadors, redactors, guionistes, documentalistes, proveïdors, etc., per incorporar-los, mantenir-los a l'agenda o descartar-los. El balanç final és la millor eina dels professionals per a assegurar-ne l'avenç i el progrés.

